

Slávnostný príhovor k 90. Výročiu založenia dobrovoľného hasičského zboru Nová Ľubovňa 19.8.2018

Vážení bratia hasiči, vážení a milí hostia, vážení spoluobčania,

Organizovanie hasičských spolkov už v Uhorsku prikázalo nariadenie Ministerstva vnútra zo dňa 12.8.1888. Boli aj výnimky, keď zbory vznikali aj pred týmto dátumom. Aj v našom regióne máme 140. Ročné zbory. Bolo to hlavne v obciach a mestách, ktoré boli ekonomicky silné, žiaľ, netýkalo sa to našej obce.

Medzníkom organizácií hasičstva na Slovensku bol celoštátny zjazd československého hasičstva dňa 6.8.1922 v Trenčíne, kde bola založená zemská hasičská jednota so sídlom v Martine. Hlavnou úlohou bolo zakladať a organizovať hasičské zbory. Po tomto dátume dochádza aj v našom okrese k zakladaniu zborov v obciach, v ktorých staršie hasičské spolky neboli.

V našej obci bol podľa dostupných historických písomností založený dobrovoľný hasičský zbor dňa 6.1.1928, a stanovky boli schválené 10.2.1928. Dá sa predpokladať, že hlavným iniciátorom vzniku dobrovoľného hasičského zboru bol miestny pán farár František Iranyi, ktorý bol zvolený za prvého predsedu DHZ. Prvým veliteľom sa stal Ján Konkol' (od simka), strojníkom kováč Gregor Škapura. Tajomníkom miestny notár Ján Bočkay. Ďalšími zakladajúcimi členmi boli: Jozef Kaleta, Vincent Kaleta, Ján Jendrichovský, František Rúra, Roman Smrek, Juraj Pečarka, Stanislav Žilecký a ďalší.

V čase svojho vzniku dobrovoľný hasičský zbor mal 42 členov. Podľa stanov cieľom zboru bolo chrániť životy, zdravie a majetok spoluobčanov pri rôznych živelných pohromách a starať sa o dobré a pravidelné vzdelávanie sa svojich členov. Činnosť zboru bola teda hasičská-záchranná-samaritánska. Členom zboru mohol byť občan – muž, ktorý bol bezúhonný vo veku 21-42 rokov a bol občanom obce.

Dobrovoľný hasičský zbor pri svojom založení nemal žiadnu výstroj a výzbroj, lebo obec nemala peniaze. Bola tu ručná striekačka zakúpená urbárnym spolkom, ktorá ale nespĺňala kritéria na hasenie požiarov. Aby požiarový zbor mohol fungovať, bol nútený zobrať pôžičku 85 000 KčS na zakúpenie motorovej striekačky, príslušenstva a výzbroje a výstroje pre členov DHZ. Motorovú striekačku dodala firma FLADER z VEJPRD v Čechách za 35 000 KčS, + 10 20-metrových konopných hadíc a rôznych iných výzbojných a výstrojných materiálov. Dobrovoľný hasičský zbor od svojho založenia zápasil s nedostatkom finančných prostriedkov. Nemal vybudovaný hasičský sklad, kde by mohol uskladniť svoj ťažko nadobudnutý majetok. Dobrovoľný hasičský zbor k 31.12.1928 vlastnil majetok v hodnote 55 903 KčS.

Uvediem rozpočet DHZ za niektoré roky po založení:

1929	Potreba	19 814 KČS	Schodok	10 604 KČS
1930	Potreba	19 587 KČS	Schodok	9 942 KČS
1931	Potreba	10 615 KČS	Schodok	9 497 KČS
1934	Potreba	10 913 KČS	Schodok	10 518 KČS
1936	Potreba	8 871 KČS	Schodok	8 871 KČS

Dobrovoľný hasičský zbor nebol schopný pokryť schodky vo svojom rozpočte. Bol odkázaný za milodary, ktoré poskytli hlavne rodáci žijúci v Amerike, a boli medzi nimi aj občania susedných obcí. Archív DHZ má zoznam týchto ľudí. V roku 1931 dochádza k zmene vo vedení DHZ. Veliteľom sa stáva pán Jušík (pravdepodobne miestny učiteľ), predsedom pán Smoroň a tajomníkom pán Kajser.

Ako ste už určite zaregistrovali, bolo tu na začiatku vzniku DHZ aj isté turbulentné obdobie. Hlavne v rokoch 31-33. A potom v roku 35, kde často dochádzalo k zmenám vo výbore DHZ, ktoré vyplývali hlavne z napätých vzťahov DHZ – obecné zastupiteľstvá, starostovia obcí a činiteľmi spotrebného družstva a urbáru.

Od roku 1936 do roku 1943 nemáme bohužiaľ žiadne písomnosti. Môžeme sa len domnievať, ako dobrovoľný hasičský zbor fungoval. Aj keď svojho veliteľa mal, robil ho v tom čase pán Roman Smrek. Na valnom zhromaždení, ktoré sa konalo 27.2.1944 boli prijaté nové stanovy DHZ. K ich opätovnej zmene došlo na valnom zhromaždení 29.11.1945. V tom čase všetky spolky boli nútené zmeniť svoje stanovy tak, aby vyhovovali štátovým pomerom. Noví funkcionári DHZ boli zvolení až 25.3.1946. Za veliteľa bol zvolený Benedikt Rusiňák (ktorý už neoficiálne vykonával funkciu od roku 1944). Po dlhých rokoch finančnej krízy DHZ v roku 1946 neskončil s deficitom, ale s aktívnou finančnou bilanciou.

Hospodárenie za rok 1946:

Príjem – 7 877,80 KČS

Výdaj – 4 774,50 KČS

Zostatok – 3 103,30 KČS

Dá sa povedať že v tomto roku začal rozmach DHZ v našej obci. Aj keď zbrojnica bola vždy v prenajatých a nevyhovujúcich priestoroch. V roku 1949 sa členovia a výbor rozhodli postaviť novú hasičskú zbrojnicu. Pustili sa do jej výstavby v roku 1950 a s malými obmenami stojí na svojom mieste do dnešného dňa. Bola postavená na to, aby zbor mohol dostať novú techniku. Po vybudovaní hasičskej zbrojnice dostal aj novú techniku. V roku 1954 bolo zboru pridelené nákladné vozidlo tzv. Kanada aj s novou motorovou striekačkou PS 16.

V roku 1958 zbor dostal otvorené špeciálne hasičské vozidlo Ševrolet na prepravu 12 hasičov.

V roku 1966 bola dodaná na náš zbor nová T 805 s kompletnou hasičskou výzbrojou vrátane striekačky PS 8. Tie staré vozidlá boli dané iným obciam v kraji. Prvé cisternové vozidlo ŠKODA RTO s 2700 litrami vody sme dostali v roku 1975. Tým sa aj zmenila taktika hasenia požiarov, už neboli na prvom mieste striekačky, ale cisternové vozidlá, ktoré mali k dispozícii určité množstvo vody. Veľký rozmach v DHZ nastal po roku 1982, keď po nečinnosti bol za veliteľa zvolený pán Ján Folvarčík. Postavila sa prístavba. Zrekonštruovala sa súčasná zbrojnica. Výbor zvolený v roku 1982 s malými obmenami to ťahal až do roku 2000. Tohto roku sa vzdal veliteľa pán Ján Folvarčík. Za veliteľa bol zvolený pán Ján Vojčák, ktorý funkciu vykonával do roku 2012. V tomto období bol vymenený celý strojný park v našom DHZ. V roku 2007 sme od OR HaZZ dostali nefunkčné vozidlo Karosa 101.c, ktoré sme za pomoci členov a obecného úradu zrepasovali, urobili novú nádrž, s 4700 litrami vody. Že takéto vozidlo je potrebné, sa dokázalo niekoľko krát. V roku 2012 sme od MV dostali ľahké cisternové vozidlo Iveco Daily. V roku 2015 protipovodňový vozík. Môžeme konštatovať, že v súčasnosti náš dobrovoľný hasičský zbor má všetko to, čo dobrý zbor má mať.

Za 90 rokov činnosti zboru sa vo funkcií veliteľa vystriedalo 12 ľudí.

Ján Konkoľ 1928-1931 > Ján Jušík 1931 - 1933 > Jozef Smoroň 1933 - 1940 > Roman Smrek 1940 - 1944 > Filip Konkoľ 1944 – 1945 > Karol Hudák 1945 – 1946 > Benedikt Rusiňák 1946 – 1971 > Štefan Kaleta 1971 – 1978, Jozef Kaleta 1978 – 1979 > Štefan Kaleta 1979 – 1982 > Ján Folvarčík 1982 – 2000 > Ján Vojčák 2000 – 2012 > Ivan Vojčák 2012 – aj v súčasnosti.

Toľko k histórii zboru po dnešok podľa nám dostupných materiálov.

Ako bolo v úvode povedané, dobrovoľné hasičské zbory vznikali hlavne kvôli represii a prevencii. Ani našej obci sa rôzne katastrofy aj požiare nevyhýbali. Chronologicky by som prešiel niektoré udalosti, ktoré máme zaznamenané, ale len tie najväčšie.

Požiar 23.8.1873 – blesk zapálil 2 stodoly v južnej časti obce. Zhorela úroda na fare.

Požiar 13.1.1879 – uprostred obce zhorela stodola pána Michala Ruru.

Požiar 1916 – zhoreli domy a hospodárske budovy od č. 6 po č 13.

Požiar 22.7.1928 – Zhorelo 33 domov s hospodárskymi budovami. Tu sa mi dovoľte pristaviť. Mali sme už DHZ, mali sme motorovú striekačku, ale nemali sme vyškolených ľudí. Museli doviest' až z Kežmarku strojníka, ktorý to vedel obsluhovať a to trvalo dlhých 6 hodín. Počas tých

hodín hasili ručne. Na hasení tohto najväčšieho požiaru v našej obci sa zúčastnili aj hasiči z okolitých dedín, Podolínca, Plavnice, Hniezdneho, Kamienky dokonca hasiči z Poľska.

Povodeň leto 1945 – zničené mosty, poškodená úroda na 300 ha.

Výchrica 9-10.7.1947 – zničená úroda, zničená škola, kostol a 32 rodinných domov.

Požiar 1.7.1950 – Zhorela píla a mlyn pána Valigurského.

Povodeň – 28-30.6.1958 – zničené mosty, úroda škoda: 500 000 KčS.

Požiar 1960 – Rodinný dom + hospodárske budovy Hajastek, Rusiňák

Požiar 1968 – Rodinný dom Kaleta oproti OcÚ

Povodeň júl 1960 – Poškodený most, zničená úroda

Požiar 17.6.1971 – vypukol požiar u Mikuláša Štelmacha. Zhorelo 7 stodôl zo zásobami krmiva

Požiar 1.4.1976 – zhoreli 3 stodoly na vyšnom konci

Požiar 13.9.1978 – na JRD zhorel stoh sena v hodnote 56 000 KčS

Požiar 25.8.1988 – zhorela strecha farského úradu a uložený materiál.

Požiar 25.10.1989 – Zhoreli hospodárske budovy č. 116, 117 a preniesol sa aj na 121. Zhoreli stodoly, stolárska dielňa, materiál, krmoviny. Škoda 500 000 KčS.

Požiar 1991 – zhorela píla a mlyn na vyšnom konci obce.

Požiar 1992 – v letnom období sme mali 5 požiarov v hornej časti obce.

Aj keď dnes vieme, že sme tam mali piromana.

Požiar 5.7.2009 – požiar u Jána Folvarčíka a v tomto roku aj požiar u Jozefa Konkoľa.

Povodeň 2010 – veľkú skúšku zažil náš Dobrovoľný hasičský zbor pri tejto povodni, na ktorú si všetci pamätáme. Bola to skúška odvahy ale aj ochoty pomôcť.

Požiar 2014 – Veľký požiar lesa v povodí Javorina, kde naši členovia boli nasadený 72 hodín.

Vymenoval som len tie najväčšie katastrofy. Medzi tým bolo aj menších požiarov. Či už horenie tráv, komínov, udiarní, ktoré neboli závažnejšieho razu. Veľmi nám ako obci pomohol vznik profesionálneho útvaru v Starej Ľubovni v roku 1969. To znamená, že sme mali profesionálov vždy k dispozícii. Pri všetkých týchto zásahov hral dôležitú úlohu dobrovoľný hasičský zbor Nová Ľubovňa. Ale nedalo by sa to bez podpory bývalého miestneho národného výboru a dnešného obecného úradu. Boli zachránené obrovské finančné hodnoty. Hlavne bolo potvrdené, že dobrovoľný hasičský zbor má v našom spoločenstve čo robiť.

V 60. Rokoch prešiel Dobrovoľný hasičský zbor ako aj celá spoločnosť veľkými zmenami. Menili sa názvy, boli sme ZHJS, ZČSPO, VPZ, ZOZPO, až sme sa v 90. Rokoch opäť vrátili k názvu Dobrovoľný Hasičský Zbor.

Veľkým pozitívom bolo, že zbor sa stal spoločenskou organizáciou. Bol zaradený do národného frontu a otvoril sa všetkým občanom, teda aj ženám, a hlavne sa začalo pracovať s mládežou. Že to v našom zbore začalo dobre fungovať svedčí aj fakt, že už v roku 1960 sa ženy nášho DHZ zúčastnili na majstrovstvách východoslovenského kraja. V 80 rokoch sa naše mládežnícke družstvá stali 2x po sebe majstrami Slovenska v hasičskom športe. V roku 1988 ženy DHZ skončili na 6 mieste na majstrovstvách republiky v Trnave. Takto by sme mohli pokračovať vo vyrátavaní úspechov, ktoré naše družstvá či už v mládeži, doraste, mužoch ženách za posledné roky dosiahli. Ale to je už súčasnosť, na ktorú sa pamätáme skoro všetci. Za 90 rokov trvania nášho DHZ sa v ňom vystriedalo viacero generácií. Tým všetkým patrí naše poďakovanie. Za všetko to, čo pre náš zbor urobili, a verím že súčasníci ešte urobia. Majme všetci na mysli, že musíme byť vždy pripravený pomôcť blížnemu v nešťastí. To nech je mottom našej práce pre ďalšie roky. K tomu vám chcem Vážení členovia zboru, vážení občania zaželať veľa zdravia, šťastia aby sme spoločnými silami dokázali naplniť naše hasičské heslo: Bohu na slávu, blížnemu na pomoc. Nech nám v tom pomáha náš patrón sv. Florián.